

Memo das en steenuil Landgoed Prinsbosch, Voorthuizen

Projectgegevens

Betreft: Memo Steenuil en das ivm mogelijke overtreding Wnb
Uitvoering: De Slijpkruik Ecologie
Locatie: I [redacted] h, Hunnenweg Voorthuizen
Contactpersoon: [redacted]@deslijpkruik.nl
Datum: 17-11-2022

1. Aanleiding en uitvoering onderzoek

Aan de Hunnenweg in het buitengebied van Voorthuizen ligt Landgoed Prinsbosch. Op de locatie is woningbouw gepland. Inmiddels vinden diverse grondwerkzaamheden plaats en het is niet duidelijk welke werkzaamheden zullen volgen. Stichting Veluwsch landschap is bezorgd dat de ontwikkelingen leiden tot negatieve gevolgen voor de beschermde das en steenuil. Voor zover bekend is geen actueel onderzoek naar beschermde soorten beschikbaar. Aan de hand van beschikbare documenten (natuurtoetsen, ecologische werkprotocollen, memo's en andere relevante documenten), waarnemingen (waaronder NDFF-gegevens), informatie vanuit buurtbewoners en bezoeken aan de omgeving door verschillende personen is een inschatting gemaakt of mogelijk sprake is van negatieve effecten op beschermde soorten die overtreding van de Wet natuurbescherming betekenen en ontheffingplichtig zijn. Voorliggende memo beschrijft de bevindingen en aanbevelingen van dit verkennende onderzoek.

Zowel de quickscan (Natuuronderzoek Voorthuizen, Prinsbosch, Meriën, D. & Verkaik, E., SAB 2019) als aanvullend soortgericht onderzoek uitgevoerd door bureau SAB en inmiddels meer dan 3 jaar oud. In de quickscan van destijds is vastgesteld dat overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van das en steenuil niet uitgesloten is. De rapportage van het aanvullend onderzoek door SAB kon niet worden ingezien, maar uit een verwijzing in het document "Mitigatie en compensatieplan Prinsbosch te Voorthuizen, [redacted] projectnummer 19.188 januari 2020" wordt wel benoemd dat van das een hoofdburcht en bijburcht aanwezig zijn binnen het plangebied en dat het grasland binnen het plangebied essentieel foerageergebied vormt voor het functioneren van de burchten. De dassenburchten zijn in 2022 nog steeds in gebruik maar gedegen recent onderzoek ontbreekt. Ook zijn in de afgelopen jaren op tenminste vier erven in de omgeving waarnemingen van steenuilen gedaan. Van twee locaties is duidelijk dat er genesteld wordt, van twee andere locaties is de kans reëel dat ook daar door andere paartjes gebroed wordt. Hieronder worden eerst de das en vervolgens de steenuil besproken.

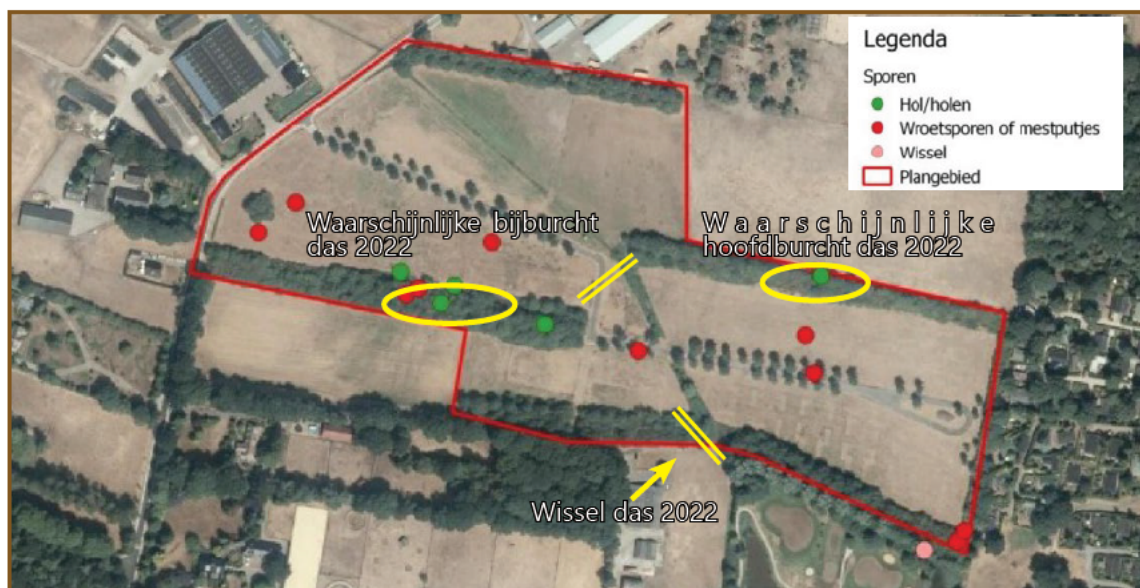
2.1 Das

- Tijdens het door SAB uitgevoerde onderzoek is vastgesteld dat binnen het plangebied een hoofdburcht en een bijburcht van de das aanwezig zijn in de singels. In hetzelfde onderzoek is vastgesteld dat het grasland essentieel foerageergebied betreft dat noodzakelijk is voor de functionaliteit van de burchten. Ook in 2022 zijn de burchten nog aanwezig en bewoond, waarmee zeer aannemelijk is dat de werkzaamheden in essentieel leefgebied van de das plaatsvinden en dat één of meerdere overtreding van verbodsbepalingen Wnb aan de orde zijn waarvoor een ontheffing vereist is, zie ook volgende punt.
- De functionaliteit van burchten mag alleen worden aangetast wanneer bevoegd gezag (in

dit geval provincie Gelderland) hier toestemming voor geeft middels een ontheffing. Als onderbouwing voor de ontheffingsaanvraag dienen actueel ecologisch onderzoek (in de regel maximaal 3 jaar oud) en een projectplan waarin o.a. een mitigerende/compenserende maatregelen, een alternatievenafweging en onderbouwing wettelijk belang te worden bijgevoegd bij de aanvraag.

- Zoals ook in de quickscan van SAB benoemd wordt is aanvullend onderzoek noodzakelijk om de functie(s) en het belang van het plangebied in kaart te brengen en aan de hand daarvan vast te stellen of er sprake is van overtreding van verbodsbepalingen en daarmee ontheffingsplicht ten aanzien van das.
- Hoogstwaarschijnlijk leiden de woningbouw maar ook al voorbereidende werkzaamheden zoals bouwrijp maken tot het 'opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van de das (overtreding van artikel 3.10 lid 2, sub b). Niet door directe fysieke aantasting van de verblijfplaatsen maar door aantasting van de functionele leefomgeving waarvan de functionaliteit van de verblijfplaatsen afhankelijk is. Dit door verstoring, een significante afname van foerageergebied en beperking van de mogelijkheden om verderweg gelegen foerageergebied te bereiken.
- De vereisten waaraan het onderzoek moet voldoen staan beschreven in hoofdstuk 2.3 van het Kennisdocument Das 1.0 (BIJ12, juli 2017). Zoals daar ook beschreven staat wordt aan de hand van dat onderzoek bepaald of de functionaliteit in het geding komt. Hierin staat o.a. dat activiteiten die overdag binnen 50 meter of binnen 200 meter na zonsondergang (of na 19.00 als die later onder gaat) van de burcht plaatsvinden effect kunnen hebben op de functionaliteit. Dat is hier zeker het geval. Voor het bouwrijp maken van het terrein is een ecologisch werkprotocol opgesteld (Ecologisch werkprotocol Bouwrijp maken Voorthuizen Prinsenbosch, [REDACTED], Els & Linde oktober 2022). De hierin genoemde maatregelen zijn onvoldoende om de functionaliteit van de verblijfplaatsen te garanderen, bovendien gaat door het bouwrijp maken en realisatie van woningen permanent essentieel leefgebied in de vorm van hoogwaardig foerageergebied verloren. De kans is zeer groot dat dasen de burchten zullen verlaten door de werkzaamheden, daarom is het van groot belang om de werkzaamheden tot nader orde te stoppen totdat voldoende onderzoek is uitgevoerd en een ontheffing is verkregen (ervan uitgaande dat deze nodig is, waar alles op wijst op grond van de beschikbare informatie).

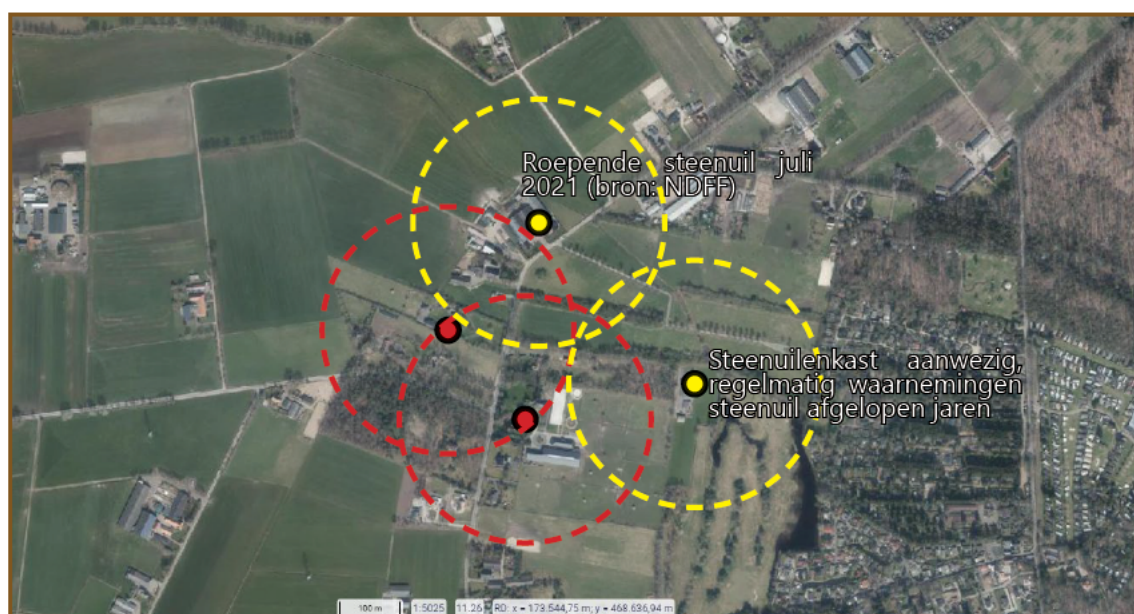

Afbeelding 1: Kaart met de globale ligging van het plangebied (rode cirkel). Bron ondergrond: Natuuronderzoek Voorthuizen, Prinsenbosch, SAB 2019.

- De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om vergunningaanvragen te beoordelen op volledigheid. Toetsing aan de Wet natuurbescherming is daar onderdeel van. Het nader onderzoek zal daarom hoe dan ook uitgevoerd moeten worden evenals eventuele daaruit voortvloeiende vervolgstappen zoals ontheffingsaanvraag. Provincie Gelderland is daarin uiteindelijk bevoegd gezag. Dat de bestemmingsplanwijziging toestaat dat er woningen gebouwd gaan worden staat hier los van. Bij iedere ingreep moet rekening worden gehouden met de Wnb, dit geldt dus zelfs voor ingrepen die niet vergunningplichtig zijn of waarvoor al een vergunning is afgegeven.

2.2 Steenuil:

- In de directe omgeving van het plangebied zijn meerdere territoria van steenuilen bekend. Voor zover bekend is geen actueel veldonderzoek beschikbaar. In oktober 2022 is een memo opgesteld door bureau Els & Linde (Memo steenuil Voorthuizen, Landgoed Prinsenbosch, 15 oktober 2022). Hierin worden twee territoria aangegeven, maar onduidelijk waarvan deze territoria zijn vastgesteld, hoe de cirkels die territoria representeren zijn vastgesteld en hoe de geschiktheid van foerageergebieden in de omgeving is bepaald.
- Uit NDFF-gegevens (opgevraagd op 15-11-2022) blijkt dat er de afgelopen 3 jaar vanaf drie verschillende erven waarnemingen zijn van roepende steenuilen. Daarnaast is op 16 november door [REDACTED] een bezoek gebracht aan een erf dat via een toegangsweg vanaf de Hunnenweg ongeveer 300 meter ten oosten van de Hunnenweg ligt, in de hoek van de voormalige golfbaan en tegen de zuidrand van de projectlocatie waar woningen voorzien zijn. Op dit erf staat een bijgebouw met steenuilenkast die volgens de bewoner regelmatig door steenuilen bezocht wordt. Of er ook gebroed wordt is onbekend.

Afbeelding 2: Zekere nestlocaties van steenuil (rode stippen) en locaties waar in ieder geval in het broedseizoen van 2021 steenuilen gezien zijn (gele stippen). De cirkels representeren een straal van 100 meter rond de (mogelijke) nestplekken. De oppervlakte van de cirkels bedraagt ongeveer 12,5 hectare. De cirkels zijn slechts bedoeld ter indicatie, aanvullend onderzoek is noodzakelijk om te bepalen welke terreindelen belangrijk onderdeel zijn van steenuilterritoria. Bron ondergrond: PDOK.

- Gezien bovenstaande verspreidingsinformatie is de kans aanzienlijk dat één of meerdere territoria van steenuil een wezenlijke overlap met het plangebied hebben. De oppervlakte van steenuilterritoria is o.a. afhankelijk van geschiktheid leefgebied, kwaliteit foerageergebied en aanbod rust- en nestplaatsen. Gemiddeld genomen heeft een territorium in Nederland een oppervlakte tussen de 5-30 hectare (bron: BIJ12). Op voorhand is onduidelijk of er voldoende alternatief leefgebied beschikbaar is. Hierbij moet ook rekening worden gehouden met onderlinge concurrentie tussen uilen uit verschillende territoria. Het plangebied is door de singels en grasland begraasd door schapen zeer geschikt als foerageergebied voor steenuil en daarmee mogelijk essentieel onderdeel van de functionele leefomgeving van steenuil. Het bouwrijp maken en aansluitende realisatie van woningen leidt mogelijk tot een overtreding van één of meerdere verbodsartikelen ten aanzien van steenuil. Daarom is actueel aanvullend soortgericht onderzoek naar steenuil vereist volgens de richtlijnen van het Kennisdocument (of wanneer afgeweken wordt, duidelijk onderbouwen waarom dat hier verantwoord is). Er is een reële kans dat een ontheffing voor steenuil noodzakelijk is. Voor de onderhoudswerkzaamheden aan de bestaande riolering lijkt een overtreding van verbodsbepalingen niet aan de orde zolang het ecologisch werkprotocol dat opgesteld is voor de das gevolgd wordt.

2.3 Overige soorten:

- Voor zover bekend is geen actuele quickscan beschikbaar. Het is daarom onduidelijk of overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van andere soorten dan das en steenuil aan de orde zijn voor wat betreft de bouwrijpfase, overige bouwactiviteiten en toekomstige gebruiksfase. Een actualiserende quickscan is daarom noodzakelijk voor zover er nog geen quickscan van maximaal 3 jaar oud beschikbaar is.

3. Conclusie

- Het plangebied is mogelijk essentieel leefgebied van de das (Wnb - andere soorten) en steenuil (Vogelrichtlijnsoort met jaarrond beschermde rust- en voortplantingsplaatsen en bijbehorende leefomgeving). Actueel en gedegen onderzoek naar beide soorten ontbreekt voor zover bekend.
- Bouwrijp maken en daarop volgende ontwikkeling van woningen leiden mogelijk tot overtreding van verbodsbepalingen Wnb waarvoor een ontheffing van de provincie Gelderland nodig is. Het is daarom zeer belangrijk om vóór start van het bouwrijp maken onderzoek uit te voeren conform de richtlijnen van de beschikbare Kennisdocumenten van BIJ12. Ondanks de opgestelde werkprotocollen voor bouwrijp maken (Ecologisch werkprotocol Bouwrijp maken en Ecologisch werkprotocol bouwen woningen, Els & Linde 2022) is hoogstwaarschijnlijk nog steeds sprake van ontheffingsplicht ten aanzien van de das. De werkprotocollen hebben uitsluitend betrekking op das en vrijgestelde soorten, steenuil wordt hierin geheel niet genoemd terwijl niet uitgesloten kan worden dat het plangebied ook voor steenuil essentieel onderdeel van de functionele leefomgeving is.
- De onderhoudswerkzaamheden aan de riolering kunnen in principe worden uitgevoerd met inachtneming van het daarvoor opgestelde ecologisch werkprotocol, omdat het tijdelijke werkzaamheden betreft op een beperkt deel van het terrein waardoor de functionaliteit van de leefomgeving in principe niet in het geding is.

